

παρασημειώσεις

«Μεταρρύθμιση»

Στο α' μέρος του «Φάουστ», στη σκηνή του σπουδαστηρίου, εμφανίζεται ο Μεφιστοφελής να συμβουλεύει τον αμήχανο σπουδαστή ότι πρέπει, μελετώντας θεολογία, να αποστηθίζει τις λέξεις του δασκάλου του. Στην ένσταση του σπουδαστή («αλλά πίσω από την κάθε λέξη θα πρέπει να υπάρχει και κάποια έννοια»), θα αντιπτείνει ο άρχοντας του σκότους: «Εντάξει! Μην παρασκοτίζεσαι ωστόσο, μια και, ακόμα κι... όταν λείπουν οι έννοιες, οι ιδέες (die Begriffe), πάντα κάποια λέξη θα βρεθεί εύκαιρη».

«Με τις λέξεις», συνεχίζει ο μεταμφιεσμένος σε Φάουστ Μεφιστοφελής, «μπορεί κανείς να χτίσει ένα ολάκερο οικοδόμημα, στις λέξεις πιστεύουν οι άνθρωποι τυφλά...». Λόγια, που απηχούν την αποστροφή, το φόβο του ίδιου του άρχοντα-ποιητή Γκέτε, απέναντι στα μηνύματα του καιρού του. Είναι η έκφραση της άρνησης ενός ολόκληρου κόσμου - της διάνοησης, η οποία ανθεί στο πολιτειακό κλίμα της πεφωτισμένης μοναρχίας των γερμανικών κρατιδίων του τέλους του 18ου αιώνα, να αποδεχθεί τα ριζοσπαστικά μηνύματα, τη ρητορεία του Διαφωτισμού, που φτάνουν από τη Γαλλία της Επανάστασης.

Οι κενές λέξεις, η ρητορεία του «καθημερινού» πολιτικού λόγου αποτελούν, κατά τους τελευταίους δύο αιώνες, την άλλη όψη, ένα «αναγκαίο κακό», της λαϊκής κυριαρχίας. Αρχής που χαρακτηρίζει την πολιτειακή πραγματικότητα της εποχής μας. Η επινόηση εφήμερων προεκλογικών συνθημάτων αποτελεί εξάλλου παντού το αναπόσπαστο τελετουργικό στοιχείο των κομματικών αναμετρήσεων.

Μια πολιτειακή ρητορεία διόλου άγνωστη και για τη δική μας πραγματικότητα και η οποία, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, έχει παρουσιάσει μια ποικιλόμορφη γκάμα από κενές λέξεις-συνθήματα: από τα εμφυλιοπολεμικά συνθήματα, τα ανελλήνιστα σλόγκαν των συνταγματαρχών μέχρι τις λεκτικές εξάρσεις του πρωθυερέα της Αλλαγής...

Είναι ακόμα πολύ νωρίς να σχολιάσει κανείς τα νέα μέτρα για τα πανεπιστήμια που προανείγγειλε επίσημα χθες ο ίδιος ο πρωθυπουργός. Ας επιτραπεί ωστόσο προς το παρόν μια μικρή παρατήρηση για τη λέξη που επέλεξε για να τα χαρακτηρίσει. Η χρήση του όρου «μεταρρύθμιση» (με τον οποίο έσπευσε να βαφτίσει μια σειρά από νομοθετικές ρυθμίσεις ως προς τη λειτουργία των ΑΕΙ) ας παραμείνει, όπως αρμόζει, προνόμιο κάποιου ιστορικού του μέλλοντος, αν βέβαια υπάρξει ποτέ κανείς για τον οποίο τα μικροπολιτικά τερτίπια του παρόντος θα παρουσιάσουν κάποιο ενδιαφέρον.

ΦΑΙΔΩΝ. ΜΑΛΙΓΚΟΥΔΗΣ <http://malingoudis.blogspot.com/>